

Poola

Juhul kui minu nõuet menetletakse nõude esitamise riigis - Poola

Milliste kuriteoliikide korral on mul õigus hüvitist saada?

Te võite saada hüvitist, kui olete kuriteoohver ja olete saanud **raske kehavigastuse, mõne elundi funktsiooni kahjustuse või tervisekahjustuse, mis kestab kauem kui seitse päeva**. Seejuures ei ole oluline, kas kuritegu oli tahtlik või tahtmatu, vägivaldne või vägivallatu. Oluline on see, kas kuriteol oli eespool kirjeldatud tagajärg.

Kas mul on õigus hüvitist saada, kui ma olen kuriteo tagajärjel surnud ohvri sugulane või ülalpeetav? Missugused sugulased või ülalpeetavad võivad hüvitist saada?

Kui kuriteoohver on surnud, võite taotleda hüvitist, kui kuriteoohver oli Teie

- abikaasa või elukaaslane;
- vanem, vanavanem või vanavanavanem;
- laps (sh lapsendatud laps), lapselaps või lapselapselaps.

Seejuures ei ole oluline, kas olete ohvri ülalpeetav või mitte.

Kas mul on õigus hüvitist saada, kui ma olen ellu jäänud ohvri sugulane või ülalpeetav? Missugused sugulased või ülalpeetavad võivad sellisel juhul hüvitist saada?

Sellisel juhul on ainult kuriteoohvril õigus hüvitist saada.

Kas mul on õigus hüvitist saada, kui ma ei ole ELi liikmesriigi kodanik?

Hüvitise saamine ei sõltu kodakondsusest, vaid hüvitisnõude esitaja alalisest elukohast. Te võite saada hüvitist, kui Teie alaline elukoht on Poolas või mõnes muus ELi liikmesriigis.

Kas ma saan nõuda riigilt hüvitist, kui ma elan siin või kui ma olen sellest riigist pärit (see on mu elukohariik või kodakondsusjärgne riik), isegi kui kuritegu pandi toime teises ELi riigis? Kas mul on võimalik seda teha siin, selle asemel, et nõuda hüvitist riigis, kus kuritegu toime pandi? Kui on, siis millistel tingimustel?

Poola otsuseid tegevalt ametiasutuselt saab nõuda hüvitist ainult siis, kui kuritegu pandi toime Poolas. Kui kuritegu pandi toime teises ELi liikmesriigis, võite nõuda hüvitist üksnes selles teises riigis. Kui vajate abi, võite pöörduda oma alalise elukoha järgse piirkonnaprokurööri (*Prokurator Okręgowy*) poole.

Kas ma pean selleks, et hüvitist saada, teatama kuriteost kõigepealt politseile?

Kuriteost tuleks teatada politseile või prokuratuurile, sest hüvitisnõudele tuleb lisada kuriteoteade. Te ei pea seda isiklikult tegema. Eeluurimismenetlust juhtiv prokurör abistab Teid hüvitise saamisel. Kuriteost teatamine teeb Teie nõude usutavamaks, juhul kui kuriteo toimepanijat ei tabata.

Kas ma pean enne hüvitisnõude esitamist ära ootama politseiuurimise või kriminaalmenetluse tulemusel?

Te võite esitada hüvitisnõude enne prokuratuuri (politsei) või kohtu teostatavate menetluste lõpetamist. Hüvitise määramise otsuse võib teha enne kriminaalmenetluse lõpetamist.

Kas ma pean kõigepealt nõudma hüvitist kuriteo toimepanijalt, juhul kui tema isik on tuvastatud?

Hüvitise nõudmine kuriteo toimepanijalt on mõttekas ainult siis, kui on olemas reaalne võimalus seda temalt saada. Kui kuriteo toimepanija ei ole suuteline hüvitist maksma, võite taotleda hüvitist, ilma et oleks vaja kõigepealt algatada menetlust kuriteo toimepanija vastu. Sellisel juhul peate tõendama, et Te ei saa kuriteo toimepanijalt hüvitist. Nii võib see olla näiteks juhul, kui kuriteo toimepanijal ei ole vara või ta jääb pikkadeks aastateks vanglasse ega saa töötada.

Kas mul on õigus hüvitisele ka juhul, kui kuriteo toimepanija ei ole tuvastatud või teda ei ole süüdi mõistetud? Kui on, siis millised tõendid pean ma oma nõude toetuseks esitama?

Teil on õigus saada hüvitist olenemata sellest, kas kuriteo toimepanija on tuvastatud või süüdi mõistetud. Sellisel juhul peaksite hüvitise nõudmise menetluse käigus tõendama, et vahejuhtum, mille eest Te hüvitist taotlete, on kuritegu.

Kas hüvitise taotlemiseks on ette nähtud kindel tähtaeg?

Hüvitise taotlemisel peate esitama nõude viie aasta jooksul pärast kuriteo toimepanemise kuupäeva. Nõudeid, mis esitatakse pärast tähtaja möödumist, läbi ei vaadata.

Missuguse kahju ja missuguste kulude katmiseks on võimalik hüvitist saada?

Kas hüvitisega kaetakse näiteks:

a) kuriteoohvrile tekitatud

– varaline (mittepsühholoogiline) kahju:

- vigastuste ravikulud (ravi – ambulatoorne ja haiglaravi, taastusravi)? **Jah**;
- vigastustest tulenevad erivajadused või -kulud (hooldus- ja abiteenused, ajutine ja pidev ravi, pikendatud füsioteraapiline ravi, eluaseme kohandamine, spetsiaalsed abivahendid jne)? **Jah**;
- püsivad vigastused (nt invaliidsus või püsiv puue);
  - ravi ajal ja pärast seda saamata jäänud sissetulek (sealhulgas sissetuleku kaotus ja elatise teenimise võime kaotus või elatusvahendite vähenemine jne)? **Jah**;
  - võimaluste kaotus? **Ei**;
  - kulud, mis on seotud kahju põhjustanud juhtumi kohtuliku menetlemisega (näiteks õigusabi- või kohtukulud)? **Ei**;
  - varastatud või kahjustatud isiklik vara? **Ei**;
  - muu;

– psühholoogiline (moraalne) kahju:

- ohvri valu ja kannatused? **Ei**;

b) hüvitist saama õigustatud isikutele või ohvri sugulastele tekitatud

– varaline (mittepsühholoogiline) kahju:

- matusekulud, ravikulud (nt perekonnaliikme ravi, ambulatoorne ja haiglaravi, taastusravi)? **Jah**;
- elatise või võimaluste kaotus? **Jah**;

– psühholoogiline (moraalne) kahju:

- sugulaste või hüvitist saama õigustatud isikute valu ja kannatused / ohvri surma korral hüvitis ellujäänutele? **Ei**.

Kas hüvitist makstakse ühekordse summana või igakuiste maksetena?

Hüvitist makstakse ühekordse summana. Selle maksab kohus, kes tegi hüvitise määramise otsuse, ühe kuu jooksul pärast otsuse lõpliku jõustumise kuupäeva.

Kuidas võivad minu käitumine seoses asjaomase kuriteoga, minu karistusregistri andmed või minu suutmatuse menetluse käigus koostööd teha mõjutada mu võimalust saada hüvitist ja/või saadava hüvitise summat?

Hüvitist vähendatakse vastavalt, kui Teie käitumine aitas kaasa kuriteo toimepanemisele.

Te ei saa hüvitist, kui olite kuriteo kaasosaline või kui olite nõus vastutama selle tagajärgede eest.

Kuidas võib minu varaline seisund mõjutada minu võimalust saada hüvitist ja/või saadava hüvitise summat?

Teie varaline seisund ei ole hüvitamise seisukohast oluline. Kui Teie nõuet läbi vaadatakse, keskendutakse põhiliselt selle kindlakstegemisele, kas Te võite saada hüvitist kuriteo toimepanijalt, sotsiaalabiasutuselt või kindlustuslepingu alusel. Hüvitis määratakse juhul, kui kohus leiab, et Te ei saa hüvitist ühestki eelmainitud allikast.

Kas on veel teisi kriteeriumeid, mis võivad mõjutada minu võimalust saada hüvitist ja/või saadava hüvitise summat?

Hüvitise määramise ainus tingimus on see, et hüvitist ei ole võimalik saada kuriteo toimepanijalt, sotsiaalabiasutuselt ega kindlustuslepingu alusel.

Kuidas hüvitist arvestatakse?

Te peate tõendama, millised kulud on Teil kuriteoga seoses tekkinud. Kui taotlete hüvitist saamata jäänud sissetuleku eest, peate esitama dokumendi, mis tõendab Teie sissetuleku suurust. Ravi ja taastusraviga seotud kulud ning matusekulud saab kõige paremini tõendada arvetega. Arvete puudumisel võite taotleda tunnistajate küsitlemist või ekspertide määramist.

Kui kohus leiab, et Teie puhul ei saa kindlalt tõendada, et Teil on õigus saada nõutud summat, võib ta pärast kõigi asjaolude kaalumist määrata enda poolt sobivaks peetava summa.

Kas on olemas minimaalne/maksimaalne hüvitissumma?

Hüvitis ei tohi ületada 25 000 Poola zlotti või kuriteoohvri surma korral 60 000 Poola zlotti. Minimaalset hüvitissummat ei ole kehtestatud.

Kas ma pean märkima nõudevormile konkreetse summa? Kui pean, siis kust saada juhiseid selle arvestamise või muude aspektide kohta?

Jah, nõudevormile tuleb märkida nõutav summa. Konkreetsed juhised puuduvad, kuid teavet saab eespool lõigust „*Kuidas hüvitist arvestatakse?*“.

Kas ametiasutuse/organi makstavast hüvitisest arvestatakse maha hüvitis, mille olen oma kaotuse tõttu saanud muudest allikatest (tööandja kindlustusskeemist või erakindlustusskeemist)?

Kui olete saanud raha – kuriteo toimepanijalt, sotsiaalabiasutuselt või kindlustuslepingu alusel – matusekulude, saamata jäänud sissetuleku või muude elatusvahendite (nt elatis) või ravi ja taastusraviga seotud kulude katteks, siis kohus arvab selle hüvitisest maha.

Kas mul on võimalik saada hüvitise ettemakset? Kui on, siis millistel tingimustel?

Enne nõude läbivaatamist saate taotleda konkreetset summat (tagatist), et katta ravi ja taastusravi või matusekuludega seotud vajalikud kulud. Selle taotluse saate esitada enne hüvitisnõude esitamist või koos sellega.

Kas mul on võimalik saada pärast põhiotsuse langetamist täiendavat või lisahüvitist (asjaolude muutumise või tervise halvenemise jms tõttu)?

Üldiselt on hüvitis ühekordne.

Millised tõendavad dokumendid pean ma oma nõudele lisama?

Te peaksite hüvitisnõudele lisama järgmised dokumendid: kuriteoteate ära kiri, kriminaalmenetluses tehtud otsuste ära kirjad (nt kriminaalmenetluse lõpetamise otsus), tervisekahjustust kinnitavate arstitõendite või eksperdiarvamuste ära kirjad, arved ja muud dokumendid, mis kinnitavad nõudes esitatud teavet.

Kui Te nõuate hüvitist lähisugulase surma eest, siis peate lisama selle isiku surmatunnistuse ja dokumendid, mis kinnitavad suhet Teie ja surnu vahel (näiteks sünnitõend või abielutõend). Kui see isik oli Teie elukaaslane, peate lisama kooselu kinnitava avalduse (milles valeandmete esitamise korral võidakse Teid võtta kriminaalvastutusele).

Kas nõude kättetoimetamise ja menetlemise eest tuleb maksta haldus- või muid tasusid?

Hüvitise taotlemisel olete Te kohtukuludest täielikult vabastatud. See tähendab, et Te ei kanna nõude esitamise või läbivaatamisega seotud kulud (nt eksperdiarvamuse tasu).

Milline asutus teeb hüvitisnõude kohta otsuse (riigisisese juhtumi korral)?

Riigisese juhtumi korral vaatab hüvitisnõude läbi Teie elukoha järgne esimese astme kohus (*sąd rejonowy*). Tavaliselt on see Teie piirkonnas asuv või sellele kõige lähemal olev piirkondlik kohus.

Kuhu tuleb hüvitisnõue saata (riigisese juhtumi korral)?

Riigisese juhtumi korral tuleb nõue saata asja arutava kohtu aadressil.

Kas ma pean tulema isiklikult kohale, kui toimub menetlus ja/või minu nõude kohta tehakse otsus?

Nõuet läbi vaatav kohus otsustab, kas Te peate kohtuistungil osalema või mitte. Kohus teavitab Teid sellest, kas Teie kohalolek on kohustuslik, kui ta teatab Teile nõude läbivaatamise kuupäeva.

Kui kaua (ligikaudu) võtab aega ametiasutuselt hüvitisnõude kohta otsuse saamine?

Hüvitisnõuete kohta otsuse tegemise tähtaega ei ole kehtestatud. Otsuse tegemiseks kuluv aeg ei olene mitte ainult sellest, kui keeruline asi on ja milliseid tõendeid otsuseid tegev ametiasutus peab koguma, vaid ka asjade arvust, mida otsuseid tegev ametiasutus sel ajal arutab.

Kui ma ei ole ametiasutuse otsusega rahul, siis kuidas saan ma selle vaidlustada?

Kui Te ei ole kohtu otsusega rahul, võite pöörduda teise astme kohtu (*sąd okręgowy*) poole. Kui Teid ei esinda kohtus jurist, antakse Teile teavet selle kohta, kuidas apellatsioonkaebust esitada.

Kust leida vajalikke vorme ja muud teavet nõude esitamise kohta?

Prokurör, kes juhib selle kuriteoga seotud eeluurimismenetlust, mille eest Te hüvitist taotlete, annab Teile vajalikku teavet hüvitise kohta ning annab Teile nõudevormi ja selgitab selle täitmist.

Kas abi saamiseks on olemas spetsiaalne abitelefoni või veebisait?

Põhiteave hüvitise ja nõudevormi kohta on avaldatud [Justiitsministeeriumi](#) veebisaidil.

Kas mul on võimalik saada nõude koostamiseks õigusabi (juristi abi)?

Tasuta õigusabi antakse isikutele, kes tõendavad, et nad ei saa endale juristi palkamist lubada. Pidage meeles, et hüvitise taotlemisel saate abi prokurörielt, kes juhib selle kuriteoga seotud menetlust, mille eest Te hüvitist taotlete.

Kas on olemas ohvriabiorganisatsioonid, kes mind hüvitise nõutamisel abistaksid?

Poolas on asutatud ohvrite ja kinnipidamisasutusest vabanenud isikute abistamise fond (*Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej*), mis kogub muu hulgas kuriteoohvrite ja nende lähisugulaste abistamiseks eraldatud rahalisi vahendeid. Seda fondi haldab justiitsminister. Toetuse andmine on korraldatud selliselt, et fondihaldur valib avatud hankemenetluse teel välja organisatsioonid, kelle pakkumusi ta peab kõige paremaks, ja annab neile sihtotstarbelisi toetusi kuriteoohvrite abistamiseks. Üldiselt on igas vojevoodkonnas vähemalt üks kuriteoohvrite toetav üksus.

Eraldatud rahalisi vahendeid kasutatakse õigus-, psühholoogilise ja materiaalse abi andmise rahastamiseks. Õigusabi võib hõlmata hüvitise taotlemise abi.

Kui soovite abi saada, peate pöörduma mõne vabaühenduse poole, kes on saanud justiitsministrilt sel eesmärgil toetust, ja tõendama, et olete kuriteoohver. Selliste organisatsioonide loetelu koos nende kontaktandmetega on avaldatud [Justiitsministeeriumi](#) veebisaidil, vt vaheleht *działalność / pomoc pokrzywdzonym przestępstwem / pomoc pokrzywdzonym przestępstwem oraz os nazbliższym – lista podmiotów i organizacji*.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 11/03/2019